

Câteva documente privind Compania Negustorilor Greci din Braşov (1764, 1766)

Elena Muşat

Keywords: *Commercial Privileges; Emperor Joseph II; Transylvanian Institutions*

Înfiinţate în secolele al XVII-lea, companiile greceşti din Sibiu şi Braşov s-au bucurat de condiţii favorabile dezvoltării propriilor afaceri, în acea perioadă fiind singurele asociaţii de comerţ din sud-estul Europei care făceau legătura între Orient şi Europa Centrală¹.

Încă de la început au beneficiat de privilegii şi libertăţi acordate de principii Transilvaniei, reconfirmate şi lărgite ulterior de suveranii habsburgi. Prin privilegiul acordat de principele Mihai Apafi la 4 noiembrie 1678, negustorii erau obligaţi la plata tricesimei, orice dare extraordinară urmând a fi stabilită numai de către Dietă. În schimb, ei obţineau libertatea de a face comerţ în Transilvania, de a vinde cu ridicata în târguri, de a-şi cumpăra hrană; totodată, li se acorda dreptul la autonomie, libertatea de a se administra şi de a-şi rezolva litigiile în faţa tribunalului Companiei². Astfel, constituirea lor a fost favorizată de interesul manifestat de Curtea de la Viena faţă de comerţul de tranzit pe care îl practicau şi de susţinerea administraţiei din Transilvania, care nu avea decât de câştigat de pe urma activităţii desfăşurate de către cele două Companii.

În 1777 împărăteasa Maria Terezia lărgeste privilegiile mai vechi ale acestora, acordându-le dreptul de a comercializa mărfuri turceşti şi autohtone, *en gros* şi cu amănuntul, de a-şi închiria prăvălii la stradă, de a dispune de judecătoria proprii. În schimbul înlesnirilor, membrii Companiilor trebuia să îşi probeze originea grecească sau macedoneană şi să facă dovada că deţin mijloacele necesare pentru practicarea comerţului, să depună jurământul (*homagium*) faţă de împărăteasă şi să îşi aducă familiile în Transilvania³.

În ciuda faptului că se statornicise în epocă denumirea de „Companii greceşti”, nu toţi membrii acestor companii erau de origine greacă. Unii erau greci, de confesiune ortodoxă (de unde şi denumirea celor două companii transilvănene), însă, pe lângă aceştia, din companii mai făceau parte negustori proveniţi din Imperiul otoman, supuşi otomani, buni cunoscători ai rutelor comerciale din Orient şi vorbitori ai limbilor din acele părţi: aromâni, români macedoneni, albanezi, bulgari, evrei şi sârbi cu sentimente greceşti⁴.

Compania Negustorilor Greci din Braşov era condusă de un staroste (*proestos*), şase juraţi, un căpitan, cu toţii aleşi în adunarea negustorilor-membri; pe

¹ *Documente economice din Arhiva Casei Comerciale Ioan St. Stamu*, I, Bucureşti 1983, p. 19.

² Olga Cicanci, *Companiile greceşti din Transilvania şi comerţul european în anii 1636-1746*, Bucureşti 1981, p. 7.

³ Angelika Schaser, *Reformele iosefine în Transilvania şi urmările lor în viaţa socială. Importanţa Edictului de concivilitate pentru oraşul Sibiu* (trad. Monica Vlaicu), Sibiu 2000, p. 166.

⁴ Sextil Puşcariu, *Braşovul de altădată*, Cluj-Napoca 1977, p. 170.

lângă aceștia, documentele îi menționează pe ispravnic (supraveghetor), ce desfășura activitatea scrisă în grecește și românește, pe notar și pe ceauș, care avea sarcina de a afla ce mărfuri aduc alți negustori⁵.

Secolul al XVIII-lea aduce schimbări majore în organizarea instituțiilor transilvănene, tot mai strict controlate și subordonate puterii centrale de la Viena, fapt care va influența raporturile dintre autorități și Compania Negustorilor Greci din Brașov. Dieta și celelalte instituții ale Transilvaniei sunt păstrate, însă pierd importante prerogative, guvernarea țării deplasându-se tot mai mult spre capitala Imperiului. Titlul de principe al Transilvaniei revine împăratului, el numind guvernatori care să conducă în numele său provincia cu ajutorul Consiliului Gubernial Regesc (Guberniu). Competențele guvernatorului sunt însă limitate, în condițiile în care Guberniului i se rezervă numai rolul de instituție executivă a puterii centrale de la Viena⁶. Dieta primește competențe și funcții tot mai restrânse, nemaiaivând acum atribuția de a-l alege pe principe – împăratul însuși –, pe guvernator, pe comandantul armatei sau pe tezaurar, aceștia fiind numiți direct de către împărat. Un rol tot mai important în conducerea Transilvaniei primește Cancelaria Aulică, înființată la Viena în anul 1694, a cărei autoritate se ridică deasupra Guvernului, aceasta realizând legătura dintre instituțiile centrale ale Imperiului și autoritățile provinciale din Transilvania⁷.

În plan politic, a doua jumătate a secolului al XVIII-lea stă sub semnul domniilor Mariei Terezia (1740-1780) și a lui Iosif al II-lea (1780-1790), inițiatori ai unui amplu program reformator ce avea drept scop asigurarea statului centralizat și sporirea autorității Curții de la Viena.

Maria Terezia, deloc pregătită de tatăl său pentru preluarea responsabilităților de împărăteasă, a dorit să îi ofere fiului său condițiile dobândirii unei experiențe încă din timpul vieții ei, implicându-l în procesul de guvernare: din anul 1760 Iosif a început să participe la ședințele Consiliului, pentru ca în 1764 să fie încoronat ca rege roman, ceremonia având loc în data de 27 martie. În anul următor, în condițiile decesului soțului său, Francisc I, Maria Terezia consimte la coregență, din acest moment și până la moartea sa survenită în anul 1780, ea împărțind responsabilitățile guvernării cu Iosif al II-lea⁸.

* * *

Cele patru documente prezentate în anexe constituie note adresate de Guberniul Transilvaniei Companiei Grecești din Brașov și se referă la două momente

⁵ N. Edroiu, *Viața socio-economică a Transilvaniei*, în *Istoria Românilor (Românii între Europa clasică și Europa Luminilor (1711-1821))*, VI (coord. Paul Cernovodeanu & Nicolae Edroiu), București 2002, p. 285.

⁶ Anton E. Dörner, *Instituții centrale și locale*, în *Istoria Transilvaniei (De la 1711 până la 1918)*, III (coord. Ioan-Aurel Pop, Thomas Năgler & Magyari András), Cluj-Napoca 2008, p. 35.

⁷ Keith Hitchins, *Români. 1774-1866* (trad. George G. Potra & Delia Răzdolescu), București 1996, p. 249.

⁸ Walter Oppenheim, *Europa și despoșii luminați* (trad. Roxana-Aura Duma), București 1998, p. 120-121.

amintite mai sus: încoronarea lui Iosif al II-lea ca rege roman (1764) și depunerea jurământului de credință de către membrii companiei față de acesta (1766).

Potrivit primelor două documente, emise la 24, respectiv 27 ianuarie 1764, în vederea încoronării lui Iosif al II-lea, Principatul Transilvaniei este invitat să participe cu cel puțin o sută de mii de florini pentru a-și dovedi devotamentul față de Curtea de la Viena, iar din această sumă Compania Negustorilor Greci din Brașov trebuie să achite la Casieria Provincială o taxă de 22 de florini renani până la finele lunii februarie. Actele poartă semnătura lui Adolf Buccow, în acel moment guvernator al Principatului Transilvaniei (1762-1764).

Conținutul documentelor relevă ingeniozitatea cu care administrația austriacă găsea de fiecare dată metode pentru a impune o taxă, în așa fel încât, prin formulele de calcul folosite și prin explicațiile riguroase, să pară legitimă și corectă. Pentru stabilirea taxei ce trebuia plătită de către Compania Comercială Grecească din Brașov cu ocazia încoronării lui Iosif al II-lea ca rege roman se face următorul calcul: fiecărui florin plătit ca impozit în anul anterior i se atribuie 11 crăițari⁹, rezultând în acest fel suma de 22 de florini. Taxa trebuia consemnată într-un tabel separat de cel al impozitelor obișnuite, specificare întâlnită în ambele documente, pentru a se evita orice confuzii cu privire la colectarea banilor și destinația lor: “să nu se înscrie în Tabelul de plată a contribuțiilor, ci să se întocmească o listă separată și să se trimită Guberniului Regal” (Anexa II). Chiar dacă se bucura de anumite privilegii, asociația greacă de comerț nu era scutită de participarea financiară la acest eveniment. Eficiența sistemului fiscal austriac se baza, așa cum reiese și din textele prezentate, pe comunicarea coerentă și eficientă a ordinelor și pe un control metodic al îndeplinirii acestora.

Cel de-al treilea document este tot o notă, emisă la 12 august 1766 de către Guberniul Transilvaniei și semnată de Andrei Hadik, guvernator al Transilvaniei (1764-1767), prin care membrii Companiei Grecești din Brașov sunt anunțați că trebuie să depună jurământul de fidelitate față de Iosif al II-lea, devenit coregent. Membrii Companiei sunt invitați să îndeplinească această dispoziție regală, jurându-i credință lui Iosif al II-lea, ceea ce, așa cum afirma guvernatorul Andrei Hadik, “întră în obligațiile lor” (Anexa III).

Ultimul document reprezintă o anexă a celui de-al treilea document și este, în fapt, un model de jurământ, interesant prin conținut, deoarece cuprinde obligațiile supușilor față de monarh: fidelitatea față de “preasfintele Maiestați”, datoria de a împiedica și deconspira orice uneltire împotriva Casei domnitoare și respectul față de legile țării și privilegiile “celor trei națiuni”.

În cazul primelor trei documente, pe verso sunt înscrise, ca și la scrisorile moderne, adresele destinatarilor.

La redactarea actelor a fost folosit un tip de scriere cursivă, reprezentativ pentru latina secolului al XVIII-lea în Transilvania. La momentul respectiv, corespondența oficială a Casei de Habsburg era încă redactată în limba latină, grafia utilizată fiind însă mult diferită de cea folosită cu un secol înainte. După cum reiese din documentele anexate, se renunță aproape cu desăvârșire la prescurtări. Ele mai apar doar sporadic în titulatura monarhilor (*Caeso Regiae* pentru *Caesareo Regiae*.

⁹ Monedă divizionară a florinului.

Mattis pentru *Majestatis*), în formulele de încheiere a documentelor (*fact alief* pentru *facta aliefata*), în cazul verbelor conjugate la diateza pasivă (*comittit* pentru *committitur*, *praestet* pentru *praestetur*) sau în cazul termenilor des uzitați de emitenți (*Dvris* pentru *Dominationis Vestris*, *Tranniae* pentru *Transylvaniae*, *Ppatus* pentru *Principatus*).

În ceea ce privește **forma de redactare** a actelor, se remarcă separarea titlaturii emitentului (titlatura Mariei Terezia) de restul textului, ceea ce aduce un plus de solemnitate actului, evidențiind importanța emitentului. Utilizarea **semnelor de punctuație** – fiind des întâlnite semnul exclamării (*Salutem [...] Caesareo Regiae incrementum!*), virgula (*resolutionem suam, qua mediante, de inceptis*) sau punctul (*Propensa manet.*) – demonstrează, de asemenea, preocuparea caligrafilor pentru aspectul actelor.

O altă caracteristică este **ortografierea** cu majuscule a unor substantive comune și a adjectivelor care le determină, când se face referire la persoana maiestății sale (*Sacrae Caesareo Regiae et Apostolicae Majestatis*), la decretele sau ordinele imperiale (*Benigno Decreto Aulico*), ori la persoanele destinatarilor (*Strenui Nobis Grati, Dominationis Vestris*), cu scopul de a reliefa respectul emitentului față de aceste persoane sau instituții. De asemenea, grupul vocalic *ii*, atunci când se găsește la sfârșitul cuvintelor, este redat alternativ prin *y* (*Cibiny, february*), dar și prin *ii* (*obsequii, aerarii*). Semnalăm că, în anumite cazuri, se păstrează utilizarea consoanei *j* în locul vocalei *i* (*ejusdem, jam*).

Observăm în documente folosirea conjuncțiilor *aut, vel, necnon, quin* cu valoare copulativă, alături de *et, atque, -que*. La fel, adverbul *sic*, ce apare în formula de încheiere a primelor trei documente, primește valoarea unei conjuncții conclusive.

Utilizarea perifrazelor reprezintă o tendință generală în această epocă, fapt oglindit și în documentele alese, unde se întâlnesc construcții de genul *facere administrari*, sau *volo conservare*.

Stilul documentelor este cel administrativ. Astfel, se face frecvent referire la sume de bani (*Centum mille florenis, rhenani floreni viginti duo*), la taxe și impozite (*Contributionis, taxa capitis, tabelliis tributariis, quotta*), la slujbașii care se ocupau cu strângerea dărilor (*Perceptorem*), la instituții specifice pentru Transilvania secolului al XVIII-lea (*Gubernium Principatus Transylvaniae, Perceptoratus, Cassam provincialem*) sau la alți termeni cu caracter administrativ (verbe: *coficio, -ere, -feci, -fectum; administro, -are, -avi, -atum, colligo, -ere, insero, -are, -avi, -atum, instruere*; substantive: *libellus, -i; schema, -ae; subsidium, -ii; repartitio, -is*). Limbajul este elevat, frazele sunt bine structurate și se remarcă unele construcții specifice stilului administrativ: *invitata in subsidium, obvenientem suo perceptoratum sumam, conficiat libellum*. De altfel, o caracteristică a limbii latine utilizate în scrierea documentelor de secolul al XVIII-lea în Transilvania este tocmai această formă extrem de elaborată a frazelor, mai ales în documentele cu un grad crescut de solemnitate, precum cele de față.

În ceea ce privește **formularul diplomatic**, primele trei documente prezintă același tip de protocol inițial și final, fapt ce probează existența unui sistem de formule unitar și interesul acordat de instituțiile emitente aspectului exterior al actelor, documentelor oficiale fiindu-le conferit un grad ridicat de solemnitate.

Fiecare document (vezi anexele I-III) începe cu un **protocol inițial**, care cuprinde **intitulația**¹⁰: *Sacrae Caesareo Regiae et Apostolicae Majestatis Arhi-Dux Austriae, Principis Transylvaniae et Comitis Siculorum, Dominae, Dominae Nostrae Clementissimae nomine!*, urmată de **adresa** nominală: *Strenui nobis grati* sau, după caz, *Strenue nobis grati*, ce face referire la membrii, respectiv la percepătorul Companiei Grecești din Brașov. Documentele continuă cu formula **salutației**: *Salutem et gratia Caesareo Regiae incrementum*, care încheie protocolul inițial.

Urmează apoi **textul** – partea cea mai importantă a actului –, care începe cu o **expoziție** elaborată în cazul primului document¹¹ (vezi anexa I) și mai puțin protocolară în cazul următoarelor două¹² (vezi anexele II și III).

Expoziția prezintă împrejurările și motivele directe care au determinat emiterea actului (încoronarea lui Iosif al II-lea ca rege roman, alegerea acestuia în funcția de coregent) și, totodată, menționează o cerere, o înștiințare (necesitatea ca Principatul Transilvaniei să participe la festivitățile de încoronare cu suma de o sută de mii de florini, obligația de a depune jurământul de credință față de Iosif al II-lea). Dacă cele mai multe formule au un caracter de șablon, expoziția nu se înscrie în această categorie, având o redactare liberă, la fel ca și dispoziția care îi urmează, ambele constituind părțile cele mai prețioase din punct de vedere al informației istorice.

Urmează **dispoziția**¹³, formula diplomatică ce reprezintă însuși obiectul actului și exprimă în general hotărârea, porunca, îndemnul sau cererea emitentului (plata taxei de 22 de florini pentru încoronarea lui Iosif al II-lea, depunerea jurământului față de acesta), fiind concluzia faptelor prezentate în expoziție.

Ultima formulă diplomatică pe care o întâlnim în documentele analizate este **sanctiunea**, în cazul de față ea fiind identică pentru cele trei documente: *Sic facta altefata, Majestas Sacratissima benigne propensa manet*. Remarcăm prezența clauzei injonctive, prin care se impune respectarea dispozițiilor din acte.

Protocolul final începe cu **data**, în cazul documentelor analizate apărând atât elementele topografice, cât și cele cronologice ale acesteia. Astfel, actele sunt emise la Sibiu, *E Regio Principatus Gubernio*, la 24 și 27 ianuarie 1764, respectiv 12 august 1766. Remarcăm faptul că anul este exprimat în funcție de era creștină.

Urmează apoi **subscripția**, documentele fiind semnate de Adolf Buccow, respectiv Andrei Hadik, guvernatori ai Transilvaniei la momentul emiterii actelor. Remarcăm prezența notelor tergală, contemporane sau ulterioare (unele redactate în greacă, vezi anexele I și III) și a notelor arhivale.

Cel de-al patrulea document prezintă un formular diplomatic diferit. Nefiind vorba despre un document solemn, ci doar de un formular anexat, nu regăsim aici preocuparea emitentului pentru respectarea formulilor diplomatice utilizate în perioada respectivă.

¹⁰ Remarcăm respectarea **regulei de preeminență** – plasarea intitulației înaintea adresei, în cazul în care emitentul este superior destinatarului.

¹¹ Expoziția documentului nr. I: *Divino nutu [...] jam insinuator habetur*.

¹² Expozițiile documentelor nr. II: *Cum Serenissimi Archiducis [...] viginti duo* și nr. III: *Altissimam resolutionem [...] Sua Majestas Sacratissima*.

¹³ Dispozițiile documentelor nr. I: *Ad quem scopum [...] conficiat*, nr. II: *Serio itaque [...] submittat*, și nr. III: *Ut proinde [...] committitur*.

Documentele analizate sunt reprezentative pentru actele oficiale latinești redactate în Transilvania sfârșitului de secol al XVIII-lea. Ele se remarcă printr-o frază elegantă, elaborată și respectă un formular diplomatic strict ce le conferă un plus de solemnitate. Conținutul lor ilustrează subordonarea strictă a Companiei Comerciale Grecești față de Guvernium, ale cărui ordine este datorare să le îndeplinească, precum și angrenarea negustorilor-membri într-un sistem care le oferă privilegii, necesare în derularea activităților comerciale, cerându-le în schimb supunere față de monarh și susținere financiară, prin plata impozitelor obișnuite, dar și a taxelor extraordinare stabilite de Guvernium.

Anexe

I. 1764, ianuarie 24, Sibiu (*Cibinium*). Notă prin care Guvernium Transilvaniei cere Companiei Comerciale Grecești din Brașov (*Corona*) să plătească pentru festivitatea de încoronare a lui Iosif al II-lea ca rege roman o taxă de 22 de florini renani din suma de o sută de mii de florini ce trebuia achitată de Principatul Transilvaniei cu această ocazie.

Original, lb. latină, sigiliu timbrat, 2 file.

Sacrae C<aesa>reo Re<gi>ae et Apostolicae Ma<ies>t<a>tis Archi Ducis Austriae Principis Transylvaniae et Sicularum Comitissae Dominae D<omi>nae n<ost>rae Clementissimae nomine!

Strenui nobis grati! Salutem et gra<ti>ae C<aesa>reo Re<gi>ae incrementum! Divino nutu, Sacratissimarumq<ue> Suarum Ma<ies>t<a>tum benigno non minus consensu, ac providentia feliciter evenit, ut Serenissimus Archi Dux D<omi>nus D<omi>nus Josephus Benedict<us> Ma<ies>t<a>tum suarum dilectissimus Primogenitus in Regem Romanorum debita solemnitate mox eligendus, et coronandus jam vocaret.

Laeta sane initia, quae quemadmodum Augustissimae Domus Gloriosissimae Dominationis iustissimam propagationem palam ostendunt, ita cum populos ejusdem Regno Divinitus concreditos salute, felicitate et segura permansione indisolubili¹⁴ nexu conjuncta sunt.

¹⁴ Corect: *indisolubili*.

Ad hunc adeo solemnem actum quam notabiles expensae requirentur prout colligere pronum est, ita facile ad p<rae>terita reflectendo metiri quivis poterit, quod per immensos superioribus annorum belli sumptus exhaustus aerarii status notabile deponat subsidium, ad hoc sponte sua reliquae Ditiones et Regna Hereditaria adcurrunt.

Superest ut Tran<sylva>niae quoque P<rinici>patus pro sua laudabili omni occasione testata devotione ambabus ut ajunt, ...¹⁵ hanc de Optima Principe, et Serenissimo Ejusdem Herede ad publicam felicitatem bene merendi occasione et in suum aeque bonum oblata ad minus centum mille florenorum summa edat luculentum sui homagialis obsequi documentum id quod per Inclytam Cancellariam Aulicam Gubernio jam intimatum habetur.

Ad quem scopum consequendum inseritur isthic quotta Gremio D<ominationis> V<estr>ae non capitis taxa, verum solum facultatibus imposita¹⁶ obvniens, quam pro nota sua in Principem fide finem usq<ue> february proxime imminentis quo ocys colligi, et ad Cassam Provinciam administrari facere omni zelo, et promptitudine omnes quidem amissuros. Condidit Gubernium praeprimis Iudicem eo sua studia conversurum, quo eadem summa ad p<rae>memoratum terminum penitus incassetur, perceptorem vero instruere, ut de impositione hac fine p<rae>misio pro hac vice solum facta distinctum libellum, conficiat. Sic facta Altefata Sua Ma<ies>tas¹⁷ sacratissima benigne propensa manet. E Regio Principatus Tran<sylva>niae Gubernio, Cibinii Die 24-ta January Anno 1764.

Ad<olfus> B<aro> de Buccow m<anu> p<ropria> Alexius Cserey m<anu> p<ropria>

(recto de aceeași mână)

Coll<ata> Graecis Coronense

(verso de aceeași mână)

Strenuis Iudici, caeterisque Commembris ac Notario Compagniae Grecorum Coronensium, nobis Gratis

Ex off<ici>o

Coronam

(verso)

1764 ιαννουαρι^{ov} 17

Προσταγή διὰ το Κορωνάτζιο τοῦ Πρίντζ Ἰώσεφ νὰ δώσομαι νὲμτζικα 22 x¹⁸
N<umero> 22

ANIC, Colecția Documente Istorice, MDCCX/1.

Traducere:

În numele Sfintei Cezaro-Crăiești și Apostolicej Maiestăți, Arhiduce al Austriei, Principe al Transilvaniei, Doamnă, Doamnă a noastră preamilstivă!

¹⁵ Indescifrabil.

¹⁶ Marginal este adăugat următorul text, scris de aceeași mână: *juxta schema in rh<enanos> f<lorenos> 22.*

¹⁷ Corect: *Majestas.*

¹⁸ Notele tergalie scrise în limba greacă au fost transcrise și traduse de Loredana Dascăl, față de care ne exprimăm gratitudinea.

Vrednicilor dragi nouă! Sănătate și sporirea milostivirii Cezaro-Crăiesti! Prin încuviințare divină și nu mai puțin prin acordul binevoitor și înțelepciunea Sfințelor Lor Maiestăți s-a întâmplat în chip fericit ca Prealuminatul Arhiduce Domnul, Domnul Iosif, binecuvântatul și preaiubitul prim născut al Maiestăților Lor, să fie chemat acum pentru a fi numaidecât ales și încoronat ca Rege al Romanilor.

Desigur, fericitele începuturi, precum arată deschis preaîndreptățita propășire a Augustei Case a Glorioasei Stăpâniri, sunt legate astfel printr-o indisolubilă unire de popoarele încredințate prin voința divină Regatului acestuia spre mântuire, fericire și sigură conviețuire.

După cum este ușor de înțeles, cu atât mai mult în acest moment solemn, în ce măsură se cer cheltuieli considerabile, tot așa, oricine poate cu ușurință judeca reflectând la trecut că, după cheltuielile imense <făcute> pentru războiul din ultimii ani, starea de secătuire a Vistieriei cere în mod deosebit sprijin; la aceasta celelalte stăpâniri și domniile ereditare au răspuns în mod spontan.

Mai rămâne doar ca și Principatul Transilvaniei, pentru a-și dovedi laudabilul său devotament față de cele două <Maiestăți> în orice ocazie, cum se spune, să folosească acest prilej pentru a fi de folos preabunei Principese și Sfântului Moștenitor al acesteia întru fericirea publică și să dea o dovadă luminoasă a supunerii sale preaplecate oferind, spre binele său, suma de cel puțin o sută de mii de florini, ceea ce a fost deja sugerat Guberniului de către Înalta Cancelarie Aulică.

Pentru îndeplinirea cărui scop se introduce aici cota Companiei Domniilor Voastre, <și> nu capitația, <cotă> impusă numai în funcție de venituri, după tabel revenind 22 de florini rhenani, pe care în semn de credință față de principe să o strângeți cu toată sârguința și promptitudinea, cât mai repede, pînă la sfârșitul lunii februarie imediat următoare, și să faceți să fie trimisă la Casieria Provincială. Guberniul este încredințat că toate sumele vor fi trimise <și>, înainte de toate, Judele își va da toată silința ca această sumă să fie încasată fără nici o problemă la termenul stabilit. Perceptorul să fie instruit să întocmească pînă la termenul stabilit un singur tabel separat pentru această taxă impusă numai în această împrejurare. Astfel, îndeplinite cele de mai sus, Maiestatea Sa rămâne binevoitoare.

<Emis> de Guberniul Principatului Transilvania, Sibiu (Cibinium) 24 ianuarie 1764.

Baronul Adolf de Buccow, cu propria mână

Alexius Cserey, cu propria mână

(recto de aceeași mână)

Corectată Grecilor din Brașov (Corona)

(verso de aceeași mână)

Vrednicilor, judeului, notarului și celorlalți membri ai Companiei grecilor din Brașov, dragi nouă!

Din îndatoririle slujbei/Din oficiu

La Brașov

(verso)

1764 ianuarie 17. Poruncă: se dau 22 <florini> nemțești pentru încoronarea Prințului Iosef.

Numărul 22

II. 1764, ianuarie 27, Sibiu (Cibinium). Notă prin care Guvernul Transilvaniei cere Companiei Comerciale Grecești din Brașov (*Corona*) să participe la festivitatea încoronării lui Iosif al II-lea ca rege roman cu suma de 22 de florini renani din cei o sută de mii de florini ce trebuiau achitați de Principatul Transilvaniei cu această ocazie.

Original, lb. latină, sigiliu timbrat căzut.

Sacrae C<aesa>reo Re<gi>ae et Apostolicae Ma<ies>t<a>tis Archi Ducis Austriae, Ducis Burgundiae, Prin<ci>pis Tran<sylva>niae et Siculorum Comitatus D<omi>nae D<omi>nae nostrae clementissimae nomine!

Strenue nobis grate! Salutem et gratiae C<aesa>reo Re<gi>ae incrementum! Cum Serenissimi Archi Ducis D<omi>ni D<omi>ni Josephi Benedicti, Sacratissimar<um> Suar<um> M<aies>t<a>tum Dilectissimi primo Geniti, in Regem Romanor<um> coronatio immineat, et ad hujus solemnitatem notabiles sumptus requirantur, in subsidium invitata etiam Tran<ssylva>nia, ex oblatis centum mille florenis, instituta repartitione, et cuilibet floreno contributi<ti>onis anni proximitus elapsi adjectis undecim cruciferis obvenierunt ad Perceptoratum D<ominationis> Vestrae R<henani> floreni viginti duo serio itaq<ue> Dominationi Vestrae autoritate gubernali p<rae>cipitur, quatenus juxta p<rae>missam modalitatem obvenientem suo Perceptoratus summam, quantocius, et ad summum finem usq<ue> imminentis mensis februarii colligere ac ad Cassam Prov<incia>lem indilate administrare non intermittat. Quam quidem impositionem tabellis tributariis haud inferat, distinctum nihilominus libellum conficiat, Regioque Gubernio submittat. Sic fac<ta> Altea<ta> Sua Ma<ies>t<as>¹⁹ S<ereni>ssima benigne propensa manet. E Regio Prin<ci>p<atu>s Tran<sylva>niae Gubernio, Cibinii Die 27 Januarii 1764.

¹⁹ Corect: *Majestas*.

Adolfus Buccow manu propria Alexius Cserey manu propria

(recto de aceeaşi mână)

Collata Perceptorum Graecorum
Coronense

(verso de aceeaşi mână)

Strenuo Perceptorum Companiae Graecorum Coronensium nobis Grato
Ex officio Coronam

(verso)

36/1764 Die 27-a ianuary. Coronatione imminente Serenissimi Archi-Ducis Domini Josephi Benedicti in Regem Romanorum e Centum Mille florinis repartiti sunt ad Companiam 22.

Numero 68

In ianuarii 1764

ANIC, *Colecţia Documente Istorice, MDCCX/2.*

Traducere:

În numele Sfintei și Apostolicei Maiestăți Cesaro-Crăiești, Arhiducesă a Austriei, Ducesă a Burgundiei, Princesă a Transilvaniei și Contesă a Secuilor, Doamnă, Doamnă a noastră preamilostivă!

Vrednicule drag nouă! Sănătate și sporirea milostivirii Cesaro-Crăiești. Cum se apropie încoronarea ca Rege al Romanilor a Prealuminatului Arhiduce Domn Domn Binecuvantat Iosif, preaiubitul prim născut al Sfințelor Lor Maiestăți, și la această sărbătoare se impun cheltuieli însemnate, Transilvania fiind chemată în ajutor cu o contribuție de 100.000 de florini, s-a făcut o repartizare <a acestei sume> și fiecărui florin din contribuția pe anul trecut i-au fost atribuiți 11 crăițari, iar la Perceptoratul Domniei Voastre <revin de plată> 22 de florini rhenani. Așadar, se recomandă Domniei Voastre de către autoritatea gubernială în chip serios ca, în modul arătat mai sus Perceptoratului vostru, să nu se pregete să se strângă suma, cât mai repede, cel mai târziu până la sfârșitul lunii următoare, februarie, și să se predea neîntârziat la Casieria Provincială; în plus, <aceasta sumă> să nu se înscrie în Tabelul de plată a contribuțiilor, ci să se întocmească o listă separată și să se trimită Guberniului Regal. Astfel îndeplinite cele de mai sus, Maiestatea Sa Prealuminată rămâne binevoitoare.

<Emis de>Guberniul Principatului Transilvania, Sibiu (Cibinii) 27 ianuarie 1764

Adolf Baron de Buccow, cu propria
mână

Alexius Cserey, cu propria mână

(recto de aceeaşi mână)

Corectată

Perceptorului Grecilor din Braşov

(verso de aceeași mână)

Vrednicului preceptor al Companiei Grecilor din Brașov, drag nouă!
Din îndatoririle slujbei/din oficiu
La Brașov

(verso)

36/1764 27 ianuarie. Apropiindu-se Încoronarea binecuvîntatului Domn Iosif ca Rege al Romanilor din suma de o sută de mii de florini au fost repartizați la Companie 22.

Numărul 68

În ianuarie 1764

III. 1766, august 12, Sibiu (Cibinium). Notă prin care Guberniul Transilvaniei aduce la cunoștința membrilor Companiei Comerciale Grecești din Brașov (*Corona*) că, în conformitate cu prevederile Decretului Aulic din 2 iulie, trebuie să depună jumământul de credință față de Iosif al II-lea, în calitate de coregent <la tronul Imperiului Habsburgic>.

Original, lb. latină, sigiliu timbrat.

Sacrae Cae<sare>o Re<gi>ae et Apostolicae M<ajes>t<a>tis Archi Ducis Austriae, Principis Tran<sylva>niae et Siculorum Comitiss Dominae D<omi>nae n<ost>rae clementissimae nomine!

Strenui nobis grati! Salutem et gra<ti>ae Cae<sare>o Re<gi>ae incrementum! Altissimam resolutionem suam, qua mediante, ut deinceps Augustissimi etiam Imperatoris, quam corregentis Josephi secundi personae iuramentum praestet<ur>, dato suo secunda proxime praeteriti Mensis Julii Benigno Decreto Aulico nobis notificare

dignata est Sua Ma<jes>tas²⁰ Sac<atissi>rna. Ut proinde Re<gi>am eandem Suae Ma<ies>t<a>tis Sac<atissi>mae ordinationem juxta acclusam Juramenti formulam modo hactenus observato adimplere suae noverint esse homagialis obligationis, hisce iisdem D<ominationis> Vestris committit<ur>. Sic fac<ta> Altes<ata> Ma<jes>tas Sac<atissi>ma Benigne p<ro>pensa manet. E Regio P<rinci>patus Transylva<nia> Gubernio Cibinii die 12 Augusti 1766.

Andr<eus> Comes Hadik m<anu> p<ropria>

Antonius Balo m<anu> p<ropria>

(recto de aceeași mână)

Coll<ata> Graecis Coronen<se>

(verso de aceeași mână)

Strenuis Iudici, Caeterisque Commembris et Notario Compagniae Graecorum Coronensium nobis gratis

Ex Off<ici>o

Coronae

(verso)

71/1766 πρόσταγι διὰ τὰ ὀρκὸ φεροῦν ὀλὶ κατὰ τὴν προσταγὴν ὁποῖνε μέσα

12-a augusti. Ut Augustissimi Imperatoris Iosepho qua corregentis personae iuramentum p<rae>stetur circulariter publicatu<r>.

Nu<me>ro 101

ANIC, *Colecția Documente Istorice*, MDCCX/55.

Traducere:

În numele Apostoliceii și Cezaro-Crăieștii Maiestăți, Arhiducesă a Austriei, Princesă a Transilvaniei, Contesă a Secuilor, Doamnă. Doamnă a noastră preamilstivă!

Vrednicilor dragi nouă! Sănătate și sporirea milostivirii Cezaro-Crăiești! Preasfânta Sa Maiestate a binevoit să ne facă cunoscută, prin mijocirea Înaltului Său Decret Aulic, emis în ziua a doua a lunii iulie recent încheiate, Înalta Sa Dispoziție ca de acum încolo să se depună jurământul <de credință> față de persoana Împăratului Iosif al II-lea, în calitate de coregent. După cum <supușii> ar trebui să știe că intră în obligațiile lor, se poruncește acelorași Domnii ale Voastre să îndeplinească această dispoziție regală, în conformitate cu formula de jurământ anexată, în felul arătat până acum. Acestea fiind făcute, Maiestatea Sa rămâne binevoitoare cu milostivire. <Emis de> Guberniul Principatului Transilvania, Sibiu, 12 august 1766.

Andreas Comes Hadik, cu propria mână

Antonius Balo, cu propria mână

(recto de aceeași mână)

²⁰ Corect: *Majestas*.

(verso de aceeaşi mână)

Vrednicilor, judeului, notarului şi celorlalţi membri ai Companiei Grecilor din Braşov, dragi nouă!

Din îndatoririle slujbei/din oficiu

la Braşov

71/1766. Poruncă: să facă jurământ toţi, conform poruncii care este înăuntru.

12 august. Se anunţă prin circulară că se va depune jurământ <de credinţă> faţă de persoana Augustului Împărat Iosif, în calitate de coregent.

Numărul 101

IV. <1766 august 12, Sibiu >. Jurământ de credinţă depus de supuşi faţă de Iosif al II-lea, coregent la tronul Imperiului Habsburgic.

Copie, lb. latină.

Formula iuramenti

Ego, N<omen> N<ostrum>, iuro per Deum vivum et aeternum quod Sacratissimo Principi Domino Domino Josepho Secundo Romanorum Imperatori, Germaniae Hierosolymae Regi Archi Duci Austriae, tanquam Corregenti, et Sacratissimae Caesareae ac Regiae Apostolicae Maiestati, Dominae Dominae Mariae Theresiae Romanor<um> Imperatrici, Hungariae et Bohemiae Reginae Archi Duci Austriae Principi Tran<sylva>niae, et Siculor<um> Comiti, sincerus, rectus et fidelis ero, si quid contra Sacratissimar<um> Suarum Maiestatum Haeredumq<ue> et Successorum Sacras Personas iuraq<ue> et Dominatum quempiam moliri, machinari, et attentare

viderem, audirem, inteligerem, id nullo modo celare, vel occultare, sed tempestive revelare, detegere, omnibusque modis praevenire ac pro viribus meis praepedire tenebor, et volo, omnia etiam lura indulta, Immunitates, et Privilegia trium Nationum Principatus Tran<sylva>niae in Communi aut particulariter indulta, legesque et Constitutiones Receptos et Aprobatas, absque nationum, et Religionum receptorum respectu conservare, annisurus, neq<ue> palam, neq<ue> occulte machinationibus aut Consiliis Statum formamq<ue> reipublicae huius interventere, immutare, in Consiliis vel Diaetis quid quid pro servitio Principis, aemolumento publici, et Patriae huius tranquillitate postposito cuiusvis privati commodo, utile aut commodum visum fuerit, meo voto viribusq<ue> secundatorus, quin vel unius privati oppressionem precibus, et voto coram Instantiis debita reverentiam respective vero demississimis coram etiam Augustissimi Principis Throno promoturus, omniumque et singulorum Iustis causis pro aequo, et iusto succursurus ero, ita me Deus adinvet.

(recto de aceeași mână)

Coll<ata>

ANIC, Colecția Documente Istorice, MDCCX/56.

Traducere:

Jurământ

Eu, Numele Nostru, jur pe Dumnezeu cel viu și veșnic că voi fi cinstit și drept și credincios Sfântului Principe Domn, Domn, Iosif al II-lea, Împărat Roman, Rege al Germaniei și Ierusalimului, arhiduce al Austriei, precum și coregent, și Sfintei și Apostoliceia Maiestăți Cezaro-Crăiești Doamna, Doamna Maria Tereza, Împărăteasă a Romanilor, Regină a Ungariei și Boemiei, Arhiducesă a Austriei, Princesă a Transilvaniei și Contesă a Secuilor. Dacă voi vedea, voi auzi sau voi afla că cineva atentează, uneltește și se ridică cu ceva împotriva persoanelor și drepturilor sacre ale Preasfintelor lor Maiestăți și Moștenitorilor și succesorilor <Lor>, mă oblig să îl împiedic din toate puterile mele și să previn în orice fel, să îndepărtez, să dezvălui imediat și să nu ascund în nici un fel aceste <fapte> și vreau să păstrez toate drepturile acordate, scutirile și privilegiile celor trei Națiuni ale Principatului Transilvania, tuturor sau fiecăreia în parte, și legile și Constituțiile aprobate și recunoscute din considerație față de Națiunile și Religiile acceptate. Mă voi strădui ca, nici pe față, nici pe ascuns, prin uneltiri sau sfaturi, să nu fie stricate rânduiala și forma de guvernământ. Voi întreprinde în comisii și Diete orice s-ar părea util și folositor pentru servirea Principelui, <pentru> sporirea binelui public și <pentru> liniștea acestei țări, lăsând deoparte interesele personale ale fiecăruia. Mă voi strădui, prin voința și prin puterile mele, ca nu cumva să pricinuiesc oprimarea vreunui cetățean, la rugămințile și voința altuia, în fața instanțelor judecătorești inferioare, cu respectul cuvenit, și chiar în fața Tronului Augustului Principe și voi da sprijin, în chip cinstit și corect, numai proceselor drepte ale tuturor și ale fiecăruia în parte. Așa să-mi ajute Dumnezeu.

(recto de aceeași mână)

Corectată